

21.04.2016

KUNNAN KUNNANHALLITUS	
Sivu	29 / 4 20 16
Kokous	20 §
Kokous	20 §

33 § MAA-AINESLUPAHAKEMUS, JÄRÄINEN MATTI

HAU: 96/15

Matti Järäinen on hakenut maa-aineslupaa kallion louhimiseen Ruskon kunnan Hujalan kylässä tilalla Nikula (RN:o 4:30, määräala M609).

HAKEMUS

Luvan hakija

Järäinen Matti
Liukolantie 27
21290 Rusko

Maa-ainesten ottokohteen sijainti ja ottamisen laajuus

Alue sijaitsee Hujalantien pohjoispuolella metsäalueella. Kulku alueelle on osoitteessa Hujalantie 279, josta kuljetaan myös Heikkilän tilan sikalalle. Aluetta kuvaava kartta on oheismateriaalina. Ottamisalueelta on noin 820 metriä Maskun kunnan rajalle. Lupaa haetaan 3,7 ha:n alueelle kallion louhintaan (200 000 m³) sekä soran/hiekan (40 000 m³) ja moreenin (10 000 m³) ottamiseen. Suunnitelman mukaisesti maa-ainesta on tarkoitus ottaa yhteensä 250 000 m³ ktd. Lupaa haetaan 10 vuodeksi.

Luvan hakemisen peruste ja lupaviranomaisen toimivalta

Maa-aineslain (1981/555, 7 §) mukaan luvan maa-ainesten ottoon myöntää kunnan määräämä viranomainen, Ruskon kaavoitus- ja rakennuslautakunta, jolle kuuluu Ruskon kunnan maa-aineslain mukaiset viranomaistehtävät.

Asian vireille tulo

Hakemus on toimitettu Ruskon kuntaan 22.7.2015.

Toimintaa koskevat luvat

Louhitun kallion murskausta koskevasta ympäristöluvasta on kuulutettu 3.9.2015.

HAKEMUKSEN KÄSITTELY

Hakemuksesta tiedottaminen

Hakemuksesta on kuulutettu maa-aineslain 13 §:n mukaisesti Ruskon kunnan ilmoitustaululla (Vanhatie 5) ja kunnan internetsivuilla 3.8 - 1.9.2015 välisenä aikana sekä Ruskolaisessa 6.8.2015. Ottamisalueeseen rajautuville kiinteistöille/määräaloille on lähetetty kirjallinen tieto hakemuksesta (8 kiinteistön omistajaa).

Pöytäkirjan tarkastusmerkinnät:

Pöytäkirjanotteen oikeaksi todistaa
Ruskolla 28 / 4 2016

21.04.2016

Muistutukset ja mielipiteet

Hakemuksesta on määräaikaan mennessä jätetty muistutuksia/mielipiteitä 11 kappaletta. Kolmessa ei jätetty osoitetietoja.

Muistutuksissa ja mielipiteissä huomioitiin seuraavia asioita: luontoarvot ja liito-orava; melu, pöly ja haju; tonttien arvon aleneminen, Kajamon asemakaava-alueen sijainti; Hujalantien liikenne; alueen muinaismuistot; kaivot; suojaava puusto; toiminta-aikojen yhtenäistäminen muiden toimijoiden kanssa; asutuksen läheisyys vajaa kilometri; sikojen vointi; luvaton puuston hakkaaminen mm. liito-orava-alueilla; tärinämittauksien suorittaminen muiden kuin omistajan toimesta; räjäytysten etukäteen ilmoittaminen ja suunnitelmien selkeys.

Ruskon maa-ainesvalvonta muistutuksista/mielipiteistä:

Suunniteltua toiminta-aluetta on sisällytetty vuonna 2014 tehtyyn NCC Roads Oy:n YVA selostukseen. Selostuksen metsäkuviot 4 ja 5 ovat hakkuun jälkeistä monin paikoin avointa aluetta. Maastokäynnillä on todettu, että korkeampi kalliokumpare on harvennettua mäntymetsää ja eteläpuolella, alempana tien toisella puolella sijaitseva alue, hakkuun jälkeistä koivu- ja mäntytaimikkoa. Hakkuu on tehty n. 5 vuotta sitten. Lähin liito-oravan reviiri ja sille soveltuva ympäristö on ollut sikalan pohjoispuolella. Kyseisellä alueella on pidetty ELY-keskuksen maastokäynti, jonka perusteella on annettu päätös avohakkuun sallimisesta (VARELY/931/2014). Ottamisalueen lähellä ei ole suojelualueita tai arvokkaita kallioalueita. Alkuperäistä hakemusta on täydennetty luontoarvojen perusselvityksellä, josta on pyydetty Varsinais-Suomen ELY-keskuksen lausunto (vastaus alempana). Selvityksessä on todettu, että alueella ei ole luontoarvoja, jotka estäisivät hakemuksen mukaista käyttöä.

Ympäristöministeriön oppaan (1/2009 Maa-ainesten kestävä käyttö) mukaan kalliokiven ottamisalueilla suojaetäisyyden tulisi olla lähimpään asuttuun rakennukseen vähintään 300-600 metriä. Valtioneuvoston asetuksessa (800/2010) on määrätty, että ”kivenlouhimo, muu kivenlouhinta ja kivenmurskaamo on lisäksi sijoitettava siten, että melua tai pölyä aiheuttavan toiminnon etäisyys asumiseen tai loma-asumiseen käytettävään rakennukseen tai sen välittömässä läheisyydessä sijaitsevaan oleskeluun tarkoitettuun piha-alueeseen tai muuhun häiriölle alttiiseen kohteeseen on vähintään 300 metriä”. Ottamisalueen lähin asuinrakennus sijaitsee noin 680 metrin etäisyydellä koillinen-itä suunnassa. Kajamon asemakaava-alue sijaitsee noin 990 metrin etäisyydellä.

Aiemman oikeuskäsittelyn mukaisesti viereisen tai lähistöllä olevan kiinteistön on mahdollista saada korvaus sellaisesta vahingosta tai haitasta mitä ei ole pidettävä vähäisenä. Korvauksista määrääminen ei sen sijaan ole luvan myöntämisen edellytys. Toimintaan liittyvä liikenne on järjestetty yleis-

21.04.2016

seen käyttöön luovutettuja tieyhteyksiä pitkin. Liikennemäärien kasvusta johtuvat liikenneturvallisuuteen liittyvät kysymykset ratkaistaan maantielain mukaisessa menettelyssä (Turku HO 13/0251/1).

NCC Roads Oy:n YVA:ssa on selvitetty arvokkaat maisema- ja kulttuuriympäristökohteet sekä kiinteät muinaisjäännökset. Sen mukaan ottamisalueelle ei sijoitu muinaismuistoja. Ottamissuunnitelmassa on selvitetty kaivojen tarkkailutoimenpiteistä seuraavasti: ”ennen ottamistoiminnan aloittamista kartoitetaan ottamisalueen reunoista mitaten kaikki 800 metrin etäisyydellä mahdollisesti olevat rengas- ja porakaivot. Kaivojen vedenlaatu selvitetään ja vedenpinnan taso mitataan niistä kaivoista, joista mittaaminen on mahdollista. Ennen louhintaräjätysten aloittamista järjestetään katselmus kaivualueella 1000 metriä lähempänä sijaitseville tärinäherkille rakenteille ja laitteille”. Lisäksi on kerrottu katselmuksesta ja tärinän mittauksesta. Räjätysten etukäteen ilmoittaminen ei ole lain tai asetuksen mukaan tarpeellista. Toiminnanharjoittaja voi järjestää kyseisen menettelyn, jos katsoo sen tarpeelliseksi/mahdolliseksi. Räjättyksiä joudutaan kuitenkin tekemään nopeallakin aikataululla, koska kenttiä ei voi jättää pitkäksi aikaa varvioimatta (esim. yön yli). Lähialueelle ilmoitetaan äänimerkillä. Valtioneuvoston asetuksen (maa-ainesten ottamisesta) mukaisesti hakijan maaineslupahakemus sisältää selostusosan ja liitekartat alueen nykyisestä ja tulevasta tilanteesta sekä näiden karttojen leikkaukset.

Aiemman sikalan rakennustyötä koskevan louhinnan aikana mitattiin tärinää sikalan läheisyydessä ja Vehmaantien varrella. Tällöin ei todettu raja-arvojen ylityksiä. Mittauksia ei ole suorittanut kiinteistön omistaja vaan ulkopuolinen räjäytyskonsultti. Sikalan omistaja ei ole ilmoittanut sioille tuleista ongelmista, eikä hän ole jättänyt mielipidettä maaineslupahakemuksesta. Toiminta-aikojen määrittäminen on suunniteltu samalla tavalla kuin viereisen NCC Roads Oy:n luvan kanssa.

Pyydetyt lausunnot

Hakemuksesta on pyydetty lausunnot Varsinais-Suomen ELY-keskukselta ja Maskun kunnalta. Lausunnot ja muistutukset ovat kokouksessa nähtävillä. **Varsinais-Suomen ELY-keskus** toteaa antamassaan lausunnossa seuraavaa:

Lupaa haetaan kalliokiviaineksen, soran ja moreenin ottamiseen alueelta, joka on kallioperäistä havupuuvältaista metsäaluetta. Suunnitellun ottamisalueen pinta-ala on 3,70 hehtaaria, johon sisältyy noin 0,75 hehtaarin laajuinen tukitoiminta-alue ottamisalueen eteläosassa. Varastointialue ja murskaamo sijoittuvat toiminnan alkaessa ottamisalueen lounaisosaan. Haettu kokonaisottomäärä on 250 000 m³, josta kalliokiven osuus on noin 200 000 m³, soran noin 40 000 m³ ja moreenin noin 10 000 m³. Lupaa haetaan 10 vuodeksi. Hakemuksen tarkoittamalle alueelle ollaan samanaikaisesti hakemassa ympäristölupaa.

21.04.2016

Ottamisalue sijaitsee Ruskolla Hujalan kylässä Hujalantien pohjoispuolella. Maa-ainesten kuljetukset suuntautuvat etelään. Ottamisalueen pohjoispuolella tilalla on suuria toiminnassa olevia sikalarakennuksia. Lähimmät asuinrakennukset sijaitsevat noin 690 metriä etelälounaaseen ja noin 830 metriä kaakkoon ottamisalueelta.

Ottamisalue ei sijaitse luokitellulla pohjavesialueella. Lähimmät pohjavesialueet ovat noin 1 kilometrin etäisyydellä ottamisalueen länsipuolella sijaitseva Karevansuon pohjavesialue (I) ja noin 1,7 kilometrin päässä kaakossa sijaitseva Antintalon pohjavesialue (I). Ennen ottamistoiminnan aloittamista on tarkoitus kartoittaa ottamisalueesta noin 800 metrin säteellä sijaitsevat talousvesikaivot ja selvittää niiden veden pinnan taso ja veden laatu.

Ottamisalueen pintavedet purkautuvat lähinnä länteen, lounaaseen, etelään ja kaakkoon. Ottamisalueen kaakkoispuolelle tehdään selkeytysallas, jonka kautta alueelle kertyvät vedet imeytetään maaperään. Ottamisalueelta on matkaa Ruskonjokeen laskevaan ojaan noin 250 metriä ja Ruskonjokeen noin 1,6 kilometriä.

Ottaminen on suunniteltu ulotettavaksi alimmillaan tasolle +32, ottaminen aloitetaan ottamisalueen lounais- ja eteläosista edeten kohti pohjoista. Ottamistoiminnan päätyttyä luiskat muotoillaan kallioalueella kaltevuuteen 1:2 ja sora- ja moreenialueilla kaltevuuteen 1:3. Luiskiin ja pohjiin levitetään ja muotoillaan vähintään 0,5 metrin paksuinen kasvualusta kuorituista multa- ja humuspitoisista pintamaista sekä humuspitoisista maa-aineksista. Alueelle on tarkoitus istuttaa luontaisin istutuskuvioin havupuiden taimia noin 2 metrin välein. Toiminnan päätyttyä alue jää maa- ja metsätalouskäyttöön.

Luonnonolosuhteet ja kaavoitus

Ottamisalue ei kuulu luonnon- ja maisemansuojelun kannalta valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai paikallisesti arvokkaisiin kallioalueisiin. Ottamisalueen välittömässä läheisyydessä ei ole Natura-alueita eikä luonnonsuojeluohjelma-alueita. Lähin arvokkaaksi kallioalueeksi luokiteltu kallio on noin 1,2 kilometriä ottamisalueen eteläpuolella sijaitseva Kullanvuori.

Ottamissuunnitelmaan sisältynyt luonnonolojen ja luontoarvojen kuvaus on puutteellinen eikä riittävällä tavalla selvitä alueen mahdollisia huomioon otettavia luontoarvoja. Alueen pohjoispuolella on NCC Roads Oy:n maa-ainesottohankkeeseen liittyen laadittu luontoselvitys, muttei se ulotu tälle alueelle. Em. selvityksen mukaan hakemusalueen pohjoispuolella esiintyy mm. EU:n luontodirektiivin tiukasti suojeltujen lajien IV(a)-listalle kuuluva liito-orava, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty.

Noin 500 - 600 metrin päässä kohteen luoteispuolella on Varsinais-Suomen Maakuntamuseon tiedossa olevia pienehköjä, tulkinnallisesti epävarmoja

21.04.2016

kivirakenteita. Hakemuksen kohteena olevalta suunnittelualueelta ei kuitenkaan Maakuntamuseon mukaan tunneta kiinteitä muinaisjäänöksiä.

Ottamissuunnitelman suunnittelutilanne -kohdassa ei ole mainittu alueella voimassa olevia kaavoja ja hakemus on siltä osin puutteellinen. Alueella on voimassa 23.7.1997 vahvistettu Ruskon yleiskaava. Varsinais-Suomen maakuntakaavassa ottamisalue sijoittuu maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle (M).

Kannanotto

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) katsoo, ettei luvan myöntämiselle ole estettä vesiensuojelun kannalta, mutta luontoarvojen suhteen hakemus on puutteellinen eikä sen perusteella voida riittäväällä varmuudella arvioida hankkeen ympäristövaikutuksia. Hakemuksesta on täydennettävä luontoselvityksellä, jossa alueen luonne ja mm. lakisääteisesti suojellut lajit ja luontotyypit sekä muut luontoarvot on arvioitu asianmukaisesti. Hakemus pyydetään edellä kuvatun täydennyksen jälkeen palauttamaan uudelleen lausunnolle.

Muilta osin lupaharkinnan yhteydessä tulee huomioida ainakin seuraavaa:

- Ottamisen yhteydessä tulee huolehtia, ettei maa- tai kallioporrään, pinta- tai pohjavesiin pääse ympäristölle haitallisia aineita.
- Ottamistoiminnasta ei saa aiheutua haittaa läheiselle asutukselle.
- Louhosalueen kuivatusjärjestelyistä ei saa aiheutua kuivatusveden virtausreitit varrella oleville maanomistajille maiden vettymistä tai muuta vahinkoa.
- Maa-ainesottoluvan haltijan tulee tarkkailla louhinnan vaikutusta ottamisalueen läheisyydessä mahdollisesti sijaitsevien talousvesikaivojen veden laatuun ja määrään.
- Ottamisalueen jyrkät, yli 1,5 m, korkeat ottorintaukset tulee merkitä maastoon joko suoja-aidalla tai lippuvaijerilla. Yli 3 m korkeat ottorintaukset tulee suojata aidalla jo ottamistoiminnan aikana.

Lupapäätöksestä on viivytyksettä ilmoitettava MAL 19 §:n edellyttämällä tavalla. Ilmoitukseen on liitettävä kaikki ne päätökseen liittyvät asiakirjat (myös täydennetyt), jota MAL 20 §:n mukaisen muutoksenhakumahdollisuuden mahdollinen käyttö asiassa edellyttää.

21.04.2016

Hakija on täydentänyt hakemusta luontoarvojen perusselvityksellä, josta on pyydetty ELY-keskuksen uusi lausunto. Varsinais-Suomen ELY-keskus on antanut seuraavan vastauksen 26.11.2015:

”Annoimme Matti Järäisen maa-aineslupahakemuksesta 17.9.2015 lausunnon (VARELY/3620/2015), jossa oli edellytetty hakemusta täydennettävän luontoselvityksellä, jossa on arvioitu alueen luontotyypit, mahdolliset suojellut lajit ym. Hakemusta on sittemmin täydennetty 23.10.2015 toimitetulla Ruskon Hujalan suunnittelualueen luontoarvojen perusselvityksellä, jossa on esitelty alueen yleiskuvaus, luontotyypit ja liito-oravaselvitys. Selvityksessä oli päädytty lopputulokseen, ettei suunnittelualueella ole luonnonsuojelulain, metsälain tai vesilain mukaisia luontotyyppisiä tai kohteita. Metsäkuvioita on hoidettu talousmetsänä eikä alueella ole vanhaa metsää / erityisen vanhaa puustoa. Alueella ei ole perinnebiotooppeja eikä vanhaa kulttuuria indikoivaa kasvilajistoa. Alueelta ei myöskään selvityksen mukaan löytynyt uhanalaista putkilokasvilajistoa eikä sellaisen esiintyminen ympäristön perusteella ole todennäköistä. Liito-oravia eikä lajille soveliaista elinympäristöä ei löytynyt. Alueella ei ole pienvesiä viitasammakoiden ja uhanalaisen sudenkorentolajiston elinympäristöksi. Palokärjen (Lintudirektiivin liitteen I pesimälaji) ruokailujälkiä sen sijaan havaittiin ja alue kuuluu sen laajaan reviiriin. Lepakoiden pesimäpaikoiksi sopivia rakennuksia tai vesisiipuille pesäpaikoiksi soveltuvia kolopuita ei löytynyt, kuten ei myöskään sellaisia louhikoita tai ihmisen tekemiä rakennelmia, jotka soveltuisivat lepakoiden talvehtimispaikoiksi.

Tapio Aalto Varsinais-Suomen ELY-keskuksen luonnonsuojeluyksiköstä on tutustunut toimitettuun lisäselvitykseen ja pitää selvityksen aluekuvauksen perusteella johtopäätöksiä kohteen luontoarvoista oikeina ja selvitystä riittävänä. Luonnonsuojeluyksikkö kuitenkin huomauttaa, että toisin kuin selvityksessä oli esitetty, vuonna 2015 lähin liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka oli ELY-keskuksen aineiston perusteella n. 600 - 700 m hankkealueesta pohjoiseen. Tällä ei ole kuitenkaan merkitystä hankkeen vaikutuksia arvioitaessa.

Edellä olevan perusteella Varsinais-Suomen ELY-keskus katsoo, ettei sillä ole lisättävää jo annettuun (17.9.2015) maa-aineslausuntoon eikä anna asiasta uutta lausuntoa”.

Maskun kunta toteaa antamassaan lausunnossa seuraavaa:

”Maskun kunnanhallitus päätti kokouksessaan 7.9.2015 lausuntonaan todeta seuraavaa:

Louhinta-alue sijaitsee Maskun puolella olevan Kajamon asuinalueen läheisyydessä. Aikaisemmilla louhintaluvilla on ollut hyvin kielteinen vaikutus asuinalueen rakentamiseen ja asukasviihtyvyyteen. Nämä olemassa olevat luvat ovat vielä voimassa noin 7 vuotta, jonka aikana tämä uusi alue tulisi myös louhia, jotta haitalliset vaikutukset Kajamon asuinalueeseen loppuisivat.

21.04.2016

Alueelle on muodostumassa merkittävä maa-ainesten otto-, jalostus- ja varastointikeskus, jolla on jo seudullisia vaikutuksia. Alueen toiminta tulisi kehittää maankäytönsuunnittelun välineillä, kuten maakunta- ja yleiskaavoilla”.

VASTINE

Hakija ei ole jättänyt vastinetta muistutuksista/mielipiteistä ja lausunnoista.

Vakuudet

Suunnittelija on arvioinut, että alueen maisemointi- ja jälkihoitokustannukset ovat noin 10.000 €, vakuutta ei ole ehdotettu. Viereisen isomman alueen vakuus on 3.750 €/ha.

Maastokatselmukset

Rakennustarkastaja on käynyt alueella 16.9.2015. Maastosta otetut kuvat ovat kokouksessa nähtävillä.

Alueen kaavoitustilanne

Turun kaupunkiseudun maakuntakaavassa ottamisalue on merkitty maa- ja metsätalousalueeksi (M). Ottamisalue sijaitsee Ruskon kunnan yleiskaavan maa- ja metsätalousalueella (M)(Lounais-Suomen ympäristökeskus vahvistanut 23.7.1997, 673AL).

Ympäristölupa

Ympäristönsuojelulain (YSL 527/2014) mukaan maa-ainesten ottamisessa tarvitaan ympäristölupa, kun kyseessä on kivenlouhimo tai muu kuin maanrakennustoimintaan liittyvä kivenlouhinta, jossa kiviainesta käsitellään vähintään 50 päivää vuodessa. Louhitun kallion murskausta koskevasta ympäristölupahakemuksesta on kuulutettu 3.9.2015.

Päätösehdotus:

Ruskon kaavoitus- ja rakennuslautakunta myöntää Matti Järäiselle maa-ainesten ottamisluvan kallion louhintaan ja soran, hiekan sekä moreenin ottamiseen 22.7.2015 päivätyn hakemuksen mukaisesti ja seuraavin määräyksin:

1. Lupa myönnetään 10 vuodeksi 250 000 m³ktd (kallion osuus on noin 200 000 m³, soran ja hiekan noin 40 000 m³ ja moreenin noin 10 000 m³) maa-ainesmäärälle (25 000 m³ktd/vuosi) ottamissuunnitelmaan rajatulta 3,7 ha pinta-alalta.
2. Ottamisalueen ja kaivualueen rajat tulee merkitä selvästi maastoon esim. aidalla tai lippusiimoin. Ottosyvyyden valvomiseksi tulee laittaa

21.04.2016

riittävästi korkomerkkejä ottamisalueelle. Tarvittaessa ottamisalue tulee merkitä varoituskyltein maastoon.

3. Toiminnan aloittamisesta on ilmoitettava Turun lentoasemalle sekä sovittava hakijan ja lennonjohdon välisestä toiminnasta. Alue sijaitsee VFR tulo- ja lähtöreitillä, jonka vuoksi räjäytyksiin tulee saada lennonjohdon lupa.
4. Mikäli maa-ainesten ottotoiminta aiheuttaa haittaa ilmailuliikenteelle, Ilmailuviranomaisella (Trafi) on mahdollisuus esittää lupaehtoihin tarkennuksia, joiden avulla havaitut haitat voidaan poistaa.
5. Toimintaa koskevaa lupaa on täydennettävä kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmalla (MAL 5a §), jos aineiden ottamisessa tai niiden varastoinnissa syntyy ympäristönsuojelulaissa tarkoitettua kaivannaisjätettä. Toiminnanharjoittajan on arvioitava aineiden ottamisesta syntyneen kaivannaisjätteen jätehuoltoon koskevat tiedot ja ilmoitettava tästä Ruskon kunnan maa-ainesvalvonnalle viimeistään 29.4.2016 mennessä.
6. Ottoa ei saa ulottaa ottamissuunnitelmassa määriteltyä tasoa + 32 alemmaksi.
7. Maa-ainesottoluvan haltijan tulee tarkkailla louhinnan vaikutusta ottamisalueen läheisyydessä mahdollisesti sijaitsevien talousvesikaivojen veden laatuun ja määrään (ottamissuunnitelma 5.11).
8. Mikäli alueella säilytetään öljytuotteita, on säiliöt sijoitettava niiden tilavuutta vastaavaan suoja-altaaseen ja varustettava ylitäytönestimellä. Käytettävät voiteluaineet tulee varastoida tiiviillä kaukalolla varustetussa katetussa ja lukitussa tilassa.
9. Mikäli alueella tapahtuu öljyvahinko, on siitä välittömästi ilmoitettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ja ryhdyttävä välittömästi toimiin vahingon leviämisen ehkäisemiseksi. Öljyvahinkoja varten alueella on oltava imeytysainetta.
10. Alueella ei saa polttaa tai haudata jätteitä eikä harjoittaa sellaista toimintaa, joka saattaa aiheuttaa pohjaveden muuttumis- tai pilaantumisen riskiä. Jätteet tulee toimittaa käsiteltäviksi ympäristönsuojelu- ja jätehuoltomääräysten mukaisesti.
11. Ottamistoiminnan yhteydessä on huolehdittava siitä, ettei maa- tai kallioperään tai pinta- tai pohjavesiin pääse ympäristölle haitallisia aineita. Ottamistoiminnasta ei saa aiheutua haittaa läheiselle asutukselle.

21.04.2016

12. Louhosalueen kuivatusjärjestelyistä ei saa aiheutua kuivatusveden virtausreitien varrella oleville maanomistajille maiden vettymistä tai muuta vahinkoa.
13. Hakijan on noudatettava maa-aineslain 11 §:n 2 momentin edellyttämien lupamääräysten osalta ottamissuunnitelmaa.
14. Maa-ainesten ottamisen loputtua kaikki alueelle ja sen välittömään läheisyyteen pystytetyt rakennelmat puretaan ja kuljetetaan pois.
15. Ottamisalue kokonaisuudessaan on maisemoitava luvan voimassaolon aikana ottamissuunnitelman mukaisesti.
16. Ottamisalueen jyrkät, yli 1,5 m, korkeat ottorintaukset tulee merkitä maastoon joko suoja-aidalla tai lippuvaijerilla. Yli 3 m korkeat ottorintaukset tulee suojata aidalla jo ottamistoiminnan aikana.
17. Luvan hakija vastaa maa-aineslain 9 §:n mukaisista velvoitteista, jotka maa-ainesten ottamisesta saattavat aiheutua.
18. Mikäli luvan saaja siirtää oikeuden maa-ainesten ottamiseen toiselle, vastaa luvan saaja edelleen lupamääräysten noudattamisesta, ellei lupaviranomainen eri hakemuksesta vapauta häntä vastuusta.
19. Lupamääräysten noudattamisen vakuudeksi luvan saajan on toimitettava ennen luvan saamista 13.000 euron suuruinen vakuus. Vakuus palautetaan, kun alue on saatettu lupamääräysten mukaiseen kuntoon ja tämä on todettu Ruskon kunnan maa-ainesvalvonnan toimittamassa loppukatselmuksessa.
20. Maa-ainesluvan haltijan tulee vuosittain tehdä maa-aineslain 23 a §:ssä mainittu ilmoitus edellisestä vuonna otetuista maa-aineksista maa-ainesasetuksen 9 §:n mukaisesti.
21. Kallion porausta, rikitusta ja räjäytyksiä saa suorittaa ottamisalueella arkisin maanantaista perjantaihin klo 8.00-18.00. Murskausta saa suorittaa arkisin maanantaista perjantaihin klo 7.00-22.00 ja kuormausta sekä kuljetusta maanantaista perjantaihin klo 7.00-22.00 (VnA 800/2010 § 6-8)(YSL § 52).
22. Toiminnasta aiheutuva päiväajan ekvivalenttimelutaso ei saa lähimpien häiriintyvien kohteiden pihalla ylittää klo 7.00-22.00 tasoa dB 55(A)(VnP 993/1992).
23. Vuotuinen valvontamaksu peritään vahvistetun taksan mukaisesti (MAL § 23).
24. Ottamissuunnitelman tarkastamisesta peritään vahvistetun taksan mukaisesti 1544 euroa (MAL § 23).

21.04.2016

Päätöksen perustelut

Lupaviranomainen on tutkinut hakemuksen ja suunnitelman ja todennut, että hakemus ja suunnitelma eivät aiheuta maa-aineslain 555/1981 3 §:n mukaisia seuraamuksia, kun suunnitelmaa ja lupaehtoja noudatetaan.

Lupaehtojen perustelut

Valvontaa koskeva lupaehto 2 on tarpeen, jotta lupaviranomainen voi riittävästi valvoa maa-ainesluvan toimintaa, ottamisalueen laajentumista sekä ottamisalueen maa-ainesten määrää ja ottamissyvyyttä.

Määräykset 3 ja 4 on lisätty ehdotukseen, koska jos lentoturvallisuus tai liikenteen sujuvuus niin vaatii, Liikenteen turvallisuusvirasto voi määräyksellään tai päätöksellään kieltää räjäytystoiminnan, rajoittaa toimintaa tai asettaa sille ehtoja. Liikenteen turvallisuusvirasto voi määräyksellään kieltää tai rajoittaa myös lentopaikan ja muun ilmailua palvelevan alueen läheisyydessä tapahtuvan lentoturvallisuudelle vaaraa aiheuttavan tai liikenteen sujuvuutta merkittävästi haittaavan muun toiminnan.

Kaivannaisjätehuoltosuunnitelmaa koskeva määräys 5 on tarpeen, jotta voidaan varmistua maa-ainesten ottajan olevan selvillä kaivannaisjäteasetuksen mukaisista velvoitteista (MAL § 5a).

Pohjaveteen liittyviä varotoimenpiteitä koskevat lupaehdot 7 - 11 ovat tarpeen pohjaveden suojelemiseksi ja ottamisesta tulevan maisemahaitan estämiseksi (YSL § 17).

Määräykset 8, 9 ja 11 ovat tarpeen, koska koneiden ja kaluston huolto, tankkaus ja säilytys sekä öljytuotteiden varastointi aiheuttavat riskin pohjaveden pilaantumiselle (YSL § 17).

Määräyksessä 12 on huomioitu se, että maankuivatus on toteutettava niin, ettei toiselle kuuluvalla alueella aiheudu vahingollista vettymistä tai muuta edunmenetystä (Vesilaki 5.luku, § 1 ja 7).

Alueen hoitoa ja maisemointia koskevat määräykset 13 - 17 annetaan lupapäätöksessä, jotta voidaan varmistaa maisemoinnin onnistuminen oikealla tavalla jo lupa-aikana. Ottamisaluetta ei saa pitää ottamistoimintaan kuulumattomien tavaroiden ja jätteiden varastointipaikkana, joten määräykset 10 ja 14 on tarpeen antaa maa-ainesluvassa.

Määräykset 21 ja 22 on annettu työskentelyn ja siitä aiheutuvan melun rajoittamiseksi. Työskentelyajat on määriteltävä viereisen voimassa olevan maa-ainesluvan mukaan (kallion louhinta) (VnA 800/2010 § 6-8)(YSL § 52), VnP melutason ohjearvoista 993/1992.

21.04.2016

Päätöksen voimassaolo

Lupa on voimassa 10 vuotta siitä, kun lupa on saanut lainvoiman.

Sovelletut oikeus- ja viranomaisohjeet

Maa-aineslaki 3-7, 10-13 a, 19-21, 23, 23 a §

Maa-ainesasetus 1-4, 6-9 §

Ympäristönsuojelulaki 15-17, 52 §

Ilmailulaki 159 §

Vesilaki 5.luku, § 1 ja 7

VnP melutason ohjearvoista 993/1992

VnA 800/2010

NaapL 17 §

Ruskon kunta, maa-ainesten ottamissuunnitelman tarkastamisesta ja ottamistoiminnan valvonnasta suoritettavat maksut (Ruskon kunnanvaltuusto 8.6.2009 § 43).

Toimivalta

Ruskon kunnan hallintosäännön liite (kaavoitus- ja rakennuslautakunta)

Ote:

Matti Järäinen, Varsinais-Suomen ELY-keskus, Maskun kunta, Kautonen Kosti ja Lehtimäki-Kautonen Eeva, Haavisto Tapio ja Auho Päivi, Tuominen Mauri ja Liisa, Seitz Tuija, Bremer Toni ja Maija, Berg Janne ja Ritva, Lahtinen Ari ja Sari, Sipponen Helena

Valitusosoitus:

Turun hallinto-oikeus

Rakennustarkastaja esitteli hakemukseen liittyvät asiakirjat ja lautakunta keskusteli päätösehdotuksesta.

Päätös:

Keskustelun kuluessa Erja Laine ehdotti, että lautakunta päättää hylätä Matti Järäisen maa-aineslupahakemuksen. Mikko Toivonen ilmoitti kannattavansa Erja Laineen ehdotusta.

Tämän jälkeen Arto Kallio ehdotti, että asian käsittely jätetään pöydälle. Liisa Vahtera kannatti Arto Kallion ehdotusta, jonka vuoksi käsittelyn jatkamisesta tuli äänestää.

Äänestys toteutettiin nimenhuutoäänestyksenä, jossa asian käsittelyn jatkamisen kannalla olevat äänestävät ”jaa” ja Arto Kallion ehdotuksen hyväk-

21.04.2016

symisen kannalla olevat äänestävät ”ei”. Toimitetussa äänestyksessä annettiin 3 ”jaa” ääntä (Laine L, Forsberg, Auvainen) ja 4 ”ei” ääntä (Laine E, Kallio, Vahtera, Toivonen).

Puheenjohtaja totesi, että Arto Kallion ehdotus tuli lautakunnan päätökseksi ja asian käsittelyä jatketaan, kun hakemusta koskeva ympäristölupa tulee lautakunnan käsittelyyn.

Kaavoitus- ja rakennuslautakunta 21.4.2016 § 33

Hakemusta koskeva ympäristölupa on tullut lautakunnan käsittelyyn. Hakemuksessa ilmoitettu Nikulan tilan määräala (M609) on lohkottu omaksi kiinteistöksi, joten maa-ainesten ottaminen tapahtuisi kiinteistöllä Kivikko, 704-403-4-46 (12,666 ha). Toiminta-alueajaksiin ei ole tullut muutoksia.

Päätösehdotus:

Ruskon kaavoitus- ja rakennuslautakunta myöntää Matti Järäiselle maa-ainesten ottamisluvan kallion louhintaan ja soran, hiekan sekä moreenin ottamiseen 22.7.2015 päivätyn hakemuksen mukaisesti ja seuraavin määräyksin:

1. Lupa myönnetään 10 vuodeksi 250 000 m³ ktd (kallion osuus on noin 200 000 m³, soran ja hiekan noin 40 000 m³ ja moreenin noin 10 000 m³) maa-ainesmäärälle (25 000 m³ ktd/vuosi) ottamissuunnitelmaan rajatulta 3,7 ha pinta-alalta.
2. Ottamisalueen ja kaivun alueen rajat tulee merkitä selvästi maastoon esim. aidalla tai lippusiimoin. Ottosyvyyden valvomiseksi tulee laittaa riittävästi korkomerkkejä ottamisalueelle. Tarvittaessa ottamisalue tulee merkitä varoituskyltein maastoon.
3. Toiminnan aloittamisesta on ilmoitettava Turun lentoasemalle sekä sovittava hakijan ja lennonjohdon välisestä toiminnasta. Alue sijaitsee VFR tulo- ja lähtöreitillä, jonka vuoksi räjäytyksiin tulee saada lennonjohdon lupa.
4. Mikäli maa-ainesten ottotoiminta aiheuttaa haittaa ilmaluonnonliikenteelle, Ilmailuviranomaisella (Trafi) on mahdollisuus esittää lupaehtoihin tarkennuksia, joiden avulla havaitut haitat voidaan poistaa.
5. Toimintaa koskevaa lupaa on täydennettävä kaivannaisjätteen jätteenhuoltosuunnitelmalla (MAL 5a §), jos aineiden ottamisessa tai niiden varastoinnissa syntyy ympäristönsuojelullaista tarkoitettua kaivannaisjätettä. Toiminnanharjoittajan on arvioitava aineiden ottamisesta syntyneen kaivannaisjätteen jätteenhuoltoa koskevat tiedot ja ilmoitettava

21.04.2016

tästä Ruskon kunnan maa-ainesvalvonnalle viimeistään 29.4.2016 mennessä.

6. Ottoa ei saa ulottaa ottamissuunnitelmassa määriteltyä tasoa + 32 alemmaksi.
7. Maa-ainesottoluvan haltijan tulee tarkkailla louhinnan vaikutusta ottamisalueen läheisyydessä mahdollisesti sijaitsevien talousvesikaivojen veden laatuun ja määrään (ottamissuunnitelma 5.11).
8. Mikäli alueella säilytetään öljytuotteita, on säiliöt sijoitettava niiden tilavuutta vastaavaan suoja-altaaseen ja varustettava ylitäytönestimellä. Käytettävät voiteluaineet tulee varastoida tiiviillä kaukalolla varustetussa katetussa ja lukitussa tilassa.
9. Mikäli alueella tapahtuu öljyvahinko, on siitä välittömästi ilmoitettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ja ryhdyttävä välittömästi toimiin vahingon leviämisen ehkäisemiseksi. Öljyvahinkoja varten alueella on oltava imeytysainetta.
10. Alueella ei saa polttaa tai haudata jätteitä eikä harjoittaa sellaista toimintaa, joka saattaa aiheuttaa pohjaveden muuttumis- tai pilaantumisen riskiä. Jätteet tulee toimittaa käsiteltäviksi ympäristönsuojelu- ja jätehuoltomääräysten mukaisesti.
11. Ottamistoiminnan yhteydessä on huolehdittava siitä, ettei maa- tai kallioperään tai pinta- tai pohjavesiin pääse ympäristölle haitallisia aineita. Ottamistoiminnasta ei saa aiheutua haittaa läheiselle asutukselle.
12. Louhosalueen kuivatusjärjestelyistä ei saa aiheutua kuivatusveden virtausreitit varrella oleville maanomistajille maiden vettymistä tai muuta vahinkoa.
13. Hakijan on noudatettava maa-aineslain 11 §:n 2 momentin edellyttämien lupamääräysten osalta ottamissuunnitelmaa.
14. Maa-ainesten ottamisen loputtua kaikki alueelle ja sen välittömään läheisyyteen pystytetyt rakennelmat puretaan ja kuljetetaan pois.
15. Ottamisalue kokonaisuudessaan on maisemoitava luvan voimassaolon aikana ottamissuunnitelman mukaisesti.
16. Ottamisalueen jyrkät, yli 1,5 m, korkeat otto-rintaukset tulee merkitä maastoon joko suoja-aidalla tai lippuvaijerilla. Yli 3 m korkeat otto-rintaukset tulee suojata aidalla jo ottamistoiminnan aikana.
17. Luvan hakija vastaa maa-aineslain 9 §:n mukaisista velvoitteista, jotka maa-ainesten ottamisesta saattavat aiheutua.

21.04.2016

18. Mikäli luvan saaja siirtää oikeuden maa-ainesten ottamiseen toiselle, vastaa luvan saaja edelleen lupamääräysten noudattamisesta, ellei lupaviranomainen eri hakemuksesta vapauta häntä vastuusta.
19. Lupamääräysten noudattamisen vakuudeksi luvan saajan on toimitettava ennen luvan saamista 13.000 euron suuruinen vakuus. Vakuus palautetaan, kun alue on saatettu lupamääräysten mukaiseen kuntoon ja tämä on todettu Ruskon kunnan maa-ainesvalvonnan toimittamassa loppukatselmuksessa.
20. Maa-ainesluvan haltijan tulee vuosittain tehdä maa-aineslain 23 a §:ssä mainittu ilmoitus edellisestä vuonna otetuista maa-aineksista maa-ainesasetuksen 9 §:n mukaisesti.
21. Kallion porausta, rikitusta ja räjäytyksiä saa suorittaa ottamisalueella arkisin maanantaista perjantaihin klo 8.00-18.00. Murskausta saa suorittaa arkisin maanantaista perjantaihin klo 7.00-22.00 ja kuormausta sekä kuljetusta maanantaista perjantaihin klo 7.00-22.00 (VnA 800/2010 § 6-8)(YSL § 52).
22. Toiminnasta aiheutuva päiväajan ekvivalenttimelutaso ei saa lähimpien häiriintyvien kohteiden pihalla ylittää klo 7.00-22.00 tasoa dB 55(A)(VnP 993/1992).
23. Vuotuinen valvontamaksu peritään vahvistetun taksan mukaisesti (MAL § 23).
24. Ottamissuunnitelman tarkastamisesta peritään vahvistetun taksan mukaisesti 1544 euroa (MAL § 23).

Päätöksen perustelut

Lupaviranomainen on tutkinut hakemuksen ja suunnitelman ja todennut, että hakemus ja suunnitelma eivät aiheuta maa-aineslain 555/1981 3 §:n mukaisia seuraamuksia, kun suunnitelmaa ja lupaehtoja noudatetaan.

Lupaehtojen perustelut

Valvontaa koskeva lupaehto 2 on tarpeen, jotta lupaviranomainen voi riittävästi valvoa maa-ainesluvan toimintaa, ottamisalueen laajentumista sekä ottamisalueen maa-ainesten määrää ja ottamissyvyyttä.

Määräykset 3 ja 4 on lisätty ehdotukseen, koska jos lentoturvallisuus tai liikenteen sujuvuus niin vaatii, Liikenteen turvallisuusvirasto voi määräyksellään tai päätöksellään kieltää räjäytystoiminnan, rajoittaa toimintaa tai asettaa sille ehtoja. Liikenteen turvallisuusvirasto voi määräyksellään kieltää tai rajoittaa myös lentopaikan ja muun ilmailua palvelevan alueen läheisyydessä tapahtuvan lentoturvallisuudelle vaaraa aiheuttavan tai liikenteen sujuvuutta merkittävästi haittaavan muun toiminnan.

21.04.2016

Kaivannaisjätehuoltosuunnitelmaa koskeva määräys 5 on tarpeen, jotta voidaan varmistua maa-ainesten ottajan olevan selvillä kaivannaisjäteasetuksen mukaisista velvoitteista (MAL § 5a).

Pohjaveteen liittyviä varotoimenpiteitä koskevat lupaehdot 7 - 11 ovat tarpeen pohjaveden suojelemiseksi ja ottamisesta tulevan maisemahaitan estämiseksi (YSL § 17).

Määräykset 8, 9 ja 11 ovat tarpeen, koska koneiden ja kaluston huolto, tankkaus ja säilytys sekä öljytuotteiden varastointi aiheuttavat riskin pohjaveden pilaantumiselle (YSL § 17).

Määräyksessä 12 on huomioitu se, että maankuivatus on toteutettava niin, ettei toiselle kuuluvalla alueella aiheudu vahingollista vettymistä tai muuta edunmenetystä (Vesilaki 5.luku, § 1 ja 7).

Alueen hoitoa ja maisemointia koskevat määräykset 13 - 17 annetaan lupapäätöksessä, jotta voidaan varmistaa maisemoinnin onnistuminen oikealla tavalla jo lupa-aikana. Ottamisaluetta ei saa pitää ottamistoimintaan kuulumattomien tavaroiden ja jätteiden varastointipaikkana, joten määräykset 10 ja 14 on tarpeen antaa maa-ainesluvassa.

Määräykset 21 ja 22 on annettu työskentelyn ja siitä aiheutuvan melun rajoittamiseksi. Työskentelyajat on määritelty viereisen voimassa olevan maa-ainesluvan mukaan (kallion louhinta) (VnA 800/2010 § 6-8)(YSL § 52), VnP melutason ohjearvoista 993/1992.

Päätöksen voimassaolo

Lupa on voimassa 10 vuotta siitä, kun lupa on saanut lainvoiman.

Sovelletut oikeus- ja viranomaisohjeet

Maa-aineslaki 3-7, 10-13 a, 19-21, 23, 23 a §

Maa-ainesasetus 1-4, 6-9 §

Ympäristönsuojelulaki 15-17, 52 §

Ilmailulaki 159 §

Vesilaki 5.luku, § 1 ja 7

VnP melutason ohjearvoista 993/1992

VnA 800/2010

NaapL 17 §

Ruskon kunta, maa-ainesten ottamissuunnitelman tarkastamisesta ja ottamistoiminnan valvonnasta suoritettavat maksut (Ruskon kunnanvaltuusto 8.6.2009 § 43).

Toimivalta

Ruskon kunnan hallintosäännön liite (kaavoitus- ja rakennuslautakunta)

21.04.2016

Ote:

Matti Järäinen, Varsinais-Suomen ELY-keskus, Maskun kunta, Kautonen Kosti ja Lehtimäki-Kautonen Eeva, Haavisto Tapio ja Auho Päivi, Tuominen Mauri ja Liisa, Seitz Tuija, Bremer Toni ja Maija, Berg Janne ja Ritva, Lahtinen Ari ja Sari, Sipponen Helena

Valitusosoitus:

Turun hallinto-oikeus

Päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin.

21.04.2016

MUUTOKSENHAKU

MUUTOKSENHAKUKIELLOT

Kieltojen perusteet Seuraavista päätöksistä ei saa tehdä kuntalain 91 §:n mukaan oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa

Pykälät: 27, 28, 29, 30, 35

Koska päätöksestä voidaan tehdä kuntalain 89 §:n 1 mom. mukaan kirjallinen oikaisuvaatimus, seuraaviin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla

Pykälät:

HLL 5 §:n mukaan seuraaviin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla

Pykälät ja valituskieltojen perusteet:

OIKAISUVAATIMUSOHJEET

Seuraaviin päätöksiin tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen.

Pykälät:

Oikaisuvaatimusviranomainen

Kaavoitus- ja rakennuslautakunta
Vanhatie 5
21291 RUSKO

Aika Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Oikaisuvaatimuksen sisältö

Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteluineen ja se on tekijän allekirjoitettava.

21.04.2016

VALITUSOSOITUS

Seuraaviin päätöksiin voidaan hakea muutosta kirjallisella valituksella. Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen saa hakea muutosta kunnallisvalituksin vain se, joka on tehnyt oikaisuvaatimuksen. Mikäli päätös on oikaisuvaatimuksen johdosta muuttunut, saa päätökseen hakea muutosta kunnallisvalituksin myös asiaomainen sekä kunnan jäsen.

Valitusviranomainen

Turun hallinto-oikeus
Osoite: Sairashuoneenkatu 2-4
Postiosoite: PL 32, 20101 TURKU
Sähköposti: turku.hao@oikeus.fi
Puhelin: 029 56 42400

Kunnallisvalitus, pykälät:
Hallintovalitus, pykälät: 31, 33

valitusaika 30 päivää
valitusaika 30 päivää

Muu valitusviranomainen

Vaasan hallinto-oikeus
Osoite: Korsholmanpuistikko 43
Postiosoite: PL 204, 65101 Vaasa
Sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi
Puhelin: 029 56 42611

Pykälät: 32

valitusaika 30 päivää

Valitusaika

Valitusaika alkaa päätöksen tiedoksisaannista, sitä päivää lukuun ottamatta. §:n 31, 32, 33 valitusaika luetaan päätöksen antopäivästä 2.5.2016, tätä päivää lukuun ottamatta. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä. Jos valitusta ei ole tehty määräajassa, valitus voidaan jättää tutkimatta.

Valituskirjelmä

Valituskirjelmässä on ilmoitettava:

- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset voidaan toimittaa
- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- muutosvaatimuksen perusteet

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatija on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

21.04.2016

Valituskirjelmään on liitettävä:

- tämä päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- asiamiehen valtakirja

Valitusasiakirjojen toimittaminen

Valituskirjelmän voi viedä valittaja itse tai hänen valtuuttamansa asiamies. Sen voi omalla vastuulla lähettää myös postitse tai toimittaa lähetin välityksellä. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä viraston aukioloaikana.

Oikeudenkäyntimaksu

Tuomioistuinmaksulain (1455/2015) 2 §:n nojalla muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksua hallinto-oikeudessa 250 euroa. Laissa on erikseen säädetty tapauksista, joissa maksua ei peritä.